

Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — En Union med lighed: EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025

(2021/C 300/05)

Ordfører:	Yoomi RENSTRÖM (SE/PES), Medlem af en kommunal forsamling: Ovanåkers kommune
Basisdokument:	Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En Union med lighed: EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025 COM(2020) 565 final

POLITISKE ANBEFALINGER

DET EUROPÆISKE REGIONSUDVALG

1. Det Europæiske Regionsudvalg (RU) bifalder meddelelsen »En Union med lighed: EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025«. Udvalget understreger, at lighed er en af de grundlæggende værdier, som Den Europæiske Union bygger på, hvilket afspejles i traktaterne og i charteret om grundlæggende rettigheder, som giver EU mandat til og ansvaret for at bekæmpe forskelsbehandling;
2. er bekymret over resultaterne i rapporten om grundlæggende rettigheder 2019, der er udarbejdet af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), som bekræfter, at etniske minoriteter og migranter fortsat udsættes for chikane og forskelsbehandling i hele EU, på trods af at EU i mange år har haft love mod racisme. Ifølge samme rapport har kun 15 ud af de 27 EU-medlemsstater specifikke handlingsplaner og strategier rettet mod at bekæmpe racisme og forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse, og desuden er der stadig mangler i de nationale lovgivninger, som skal gøre racisme strafbar;
3. er lige så bekymret over resultaterne af den særlige Eurobarometer-undersøgelse om »Diskrimination i Den Europæiske Union«⁽¹⁾. Ifølge undersøgelsen mener næsten 59 % af respondenterne nemlig, at forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse er udbredt i deres land, og især mener de, at forskelsbehandling på grund af hudfarve er udbredt. Men opfattelser, meninger og holdninger varierer stadig meget afhængig af, hvilken gruppe der forskelsbehandles, og også fra land til land;
4. glæder sig over Kommissionens tilsagn om at foretage en omfattende evaluering af EU's nuværende retlige ramme for bekæmpelse af forskelsbehandling, racisme og fremmedhad og følge op på gennemførelsen af direktivet om ligebehandling⁽²⁾ samt sikre, at rammeafgørelsen om racisme og fremmedhad⁽³⁾ gennemføres korrekt;
5. understreger, at kampen mod forskelsbehandling på alle områder må og skal være en prioritet for EU. Udvalget konstaterer dog, at der for nærværende findes en række huller i EU's lovgivning om ikke-forskelsbehandling, hvor visse årsager til forskelsbehandling kun reguleres af lovgivningen om beskæftigelse og erhverv. Udvalget opfordrer EU-landenes repræsentanter i Rådet til at afslutte forhandlingerne om det horisontale direktiv om ligebehandling⁽⁴⁾, som har været blokeret, siden det blev fremlagt af Kommissionen i 2008;
6. glæder sig over, at Kommissionen for første gang anerkender, at der findes strukturel racisme, og at den er en del af det sociale, økonomiske og politiske system, som vi alle lever i. Det er også positivt, at Kommissionen erkender, at det er nødvendigt at tackle denne racisme gennem en omfattende politisk indsats. Det er derfor nødvendigt at ændre tilgangen til racisme i EU;

(1) https://data.europa.eu/euodp/da/data/dataset/S2251_91_4_493_ENG/resource/afca8c2e-a0a8-4a22-84ef-29a3a1fb9a1b

(2) Ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse, direktiv 2000/43/EF.

(3) Rådets rammeafgørelse 2008/913/RIA.

(4) Direktivet om ligebehandling, COM(2008) 426 final.

7. finder det positivt, at handlingsplanen foreslår en række foranstaltninger, som skal forene alle beslutningsniveauer i samfundet såvel som civilsamfund og ligestillingsorganer, med henblik på at bekæmpe racismen i Europa mere effektivt, eksempelvis gennem nationale handlingsplaner mod racisme;
8. noterer, at handlingsplanen er et skridt i retning af at nå målene for bæredygtig udvikling i 2030-dagsordenen. Det gælder især mål 10 om mindre ulighed;
9. forventer, at den kommende handlingsplan for den europæiske sociale søjle 2021 vil betyde, at der sættes yderligere skub i ligestillingen på arbejdsmarkedet, også når det gælder personer med racemæssig ⁽⁵⁾ eller etnisk minoritetsbaggrund.

Strukturel racisme — håndtering af det underliggende problem

10. Det Europæiske Regionsudvalg understreger betydningen af at anerkende racismens historiske rødder. At sikre, at minderne om kolonialisme, slaveri og holocaust lever videre i vores bevidsthed, er en vigtig del af indsatsen for at fremme inklusion og forståelse. Udvalget efterlyser modfortællinger, som fordømmer racisme, fremmer social integration og styrker menneskers muligheder, uanset deres race eller etniske oprindelse;
11. understreger, at hvis man ønsker at gøre en effektiv indsats mod strukturel racisme, er det afgørende at kortlægge de områder, hvor der fortsat findes racisme, f.eks. i forbindelse med uddannelse, boliger, sundhed, beskæftigelse, adgang til offentlig service og offentlige tjenester, retssystem, retshåndhævelse, migrationskontrol, politisk deltagelse og politisk repræsentation;
12. opfordrer indtrængende Kommissionen til at se handlingsplanen mod racisme i et mere overordnet perspektiv og i sammenhæng med den europæiske immigrations- og asylpolitik;
13. peger på behovet for omfattende data om forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse i Europa. Uden at måle eller kvantificere omfanget af forskelsbehandlingen og uligheden bliver det meget svært at tackle dem effektivt. Data om ligestilling kan danne grundlag for effektive redskaber mod forskelsbehandling og udstødelse og belyse situationen for grupper, som risikerer at blive udsat for forskelsbehandling. Målet er således at planlægge en inkluderende politik og sikre, at den gennemføres;
14. er af den opfattelse, at ligestillingsdata giver indsigt i omfanget af den strukturelle racisme, og i hvordan man kan bekæmpe den. Dog er der brug for nye metoder til indsamling af data om forskelsbehandling og ligestilling. En forudsætning herfor er fuld overholdelse af forfatningsmæssige standarder, EU's databeskyttelseslovgivning og EU's charter om grundlæggende rettigheder med henblik på at mindske eventuelle risici for fejlagtig anvendelse eller misbrug;
15. glæder sig over Kommissionens beslutning om at indsamle data om sit personales racemæssige og etniske mangfoldighed ved hjælp af en særlig undersøgelse på frivillig og anonym basis, som dermed fuldt ud overholder reglerne for dataindsamling. Udvalget understreger i den forbindelse behovet for, at alle EU-institutioner fører samme praksis, da en ligelig racemæssig og etnisk repræsentation i den offentlige forvaltning på alle EU-niveauer er afgørende for at opnå ligestilling;
16. fastholder endnu en gang »vigtigheden af at anvende et tværsektorielt perspektiv, hvilket er nødvendigt for at inddrage personer, som befinder sig i en sårbar situation, i gennemførelsen af strategien, og som kan møde mange former for diskrimination« ⁽⁶⁾, hvoraf sårbare grupper som f.eks. migrantkvinder, uledsagede migrantbørn og unge migranter og LGBTI-personer skal nævnes. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til i samarbejde med medlemsstaterne at udvikle det tværsektorielle fokus yderligere og udarbejde en vejledning med henblik på lettere at kunne gennemføre dette fokus i planlægningen, forvaltningen og evalueringen af de offentlige politikker;
17. minder om, at uledsagede mindreårige udlændinge er en gruppe, der er yderst sårbar over for racisme og kræver særlig opmærksomhed i tråd med EU's strategi om barnets rettigheder 2021-2024;

⁽⁵⁾ Hverken i handlingsplanen eller i dette dokument indebærer anvendelsen af udtrykket race nogen form for accept af teorier, som søger at fastslå, at der findes forskellige menneskeracer.

⁽⁶⁾ RU's udtalelse 2016/2020 om Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025.

18. opfordrer på det kraftigste til, at antiracismepolitikker integreres i al EU-politik. Udvalget understreger, at alle politikker til bekæmpelse af forskelsbehandling også bør have tværsektorielle perspektiver, så man på den måde bekæmper flere former for forskelsbehandling effektivt;

19. mener, at den økonomiske dimension af strukturel racisme ofte ignoreres. Den strukturelle racisme indebærer således betydelige økonomiske omkostninger, eftersom den forhindrer folk i at udnytte deres fulde potentiale. Et mindre racistisk samfund vil være økonomisk stærkere;

20. understreger, at covid-19 har kastet lys på og forværret Europas allerede eksisterende uligheder, marginalisering og forskelsbehandling og har forstærket den strukturelle racisme. De personer, som i forvejen er udsatte, rammes endnu hårdere. Ud over de millioner af arbejdstagere, som har mistet deres arbejde og indkomst, er de hårdest ramte migranter ved grænserne, dem med usikre ansættelsesforhold, personer uden papirer, familier med lave indkomster, hjemløse, ældre, kvinder og personer med handicap eller kroniske sygdomme — herunder mange racemæssige og etniske minoriteter. Derfor bør ethvert svar på pandemien omfatte et antidiskriminationsperspektiv og have direkte og indirekte virkninger på racismen inden for forskellige områder af samfundet;

21. gentager sit krav om »robuste foranstaltninger til forsvar af de borgerlige frihedsrettigheder og demokratiet i en stadig mere digitaliseret tidsalder, bl.a. reduktion af risikoen for digital totalovervågning og bekæmpelse af falske nyheder, desinformationskampagner, hadefuld tale og diskrimination, navnlig racisme, på det digitale område. Dette gælder uanset om disse uønskede fænomener har deres oprindelse i eller uden for EU«⁽⁷⁾;

22. minder endvidere om, at »et centralt element i enhver fremtidig lovgivningsramme for kunstig intelligens er indførelsen af beskyttelsesforanstaltninger for at sikre, at kunstig intelligens er objektiv og ikke medfører forskelsbehandling på grund af køn, etnisk oprindelse, alder, handicap eller seksuel orientering«⁽⁸⁾;

23. påpeger, at det er nødvendigt at tage hånd om diskriminerende holdninger hos de retshåndhævende myndigheder, politibrutalitet og racemæssig profilering af visse racemæssige eller etniske grupper, og mener, at politiet og de retshåndhævende myndigheder skal gå forrest med et godt eksempel, når det gælder bekæmpelse af racisme og forskelsbehandling;

24. finder det vigtigt, at der i de medlemsstater, hvor de lokale og regionale myndigheder er ansvarlige for politiet, vedtages foranstaltninger til at bekæmpe og forebygge racisme inden for retshåndhævelsen, ses nærmere på politiets metoder, investeres i uddannelse og udvikling af disse myndigheder, samt at data om raceprofilering behandles på en gennemsigtig måde. Lokale og regionale myndigheder bør også udvikle omfattende samfundsprogrammer mod vold med udgangspunkt i samfundets sikkerhed og med fuld respekt for EU's standarder for ikke-forskelsbehandling i forbindelse med politiarbejde;

25. understreger endnu en gang, at »et samfund, som fuldt ud respekterer menneskerettighederne for alle befolkningsgrupper, og som overholder internationale og regionale standarder, og dermed i forbindelse med forebyggelse og bekæmpelse af voldelig radikaliserings gør op med forskelsbehandling, racisme og andre former for intolerance, udfylder en væsentlig rolle«⁽⁹⁾.

Lokale og regionale myndigheder står i forreste linje

26. Det Europæiske Regionsudvalg bifalder, at EU's handlingsplan mod racisme 2020-2025 sætter lokale og regionale myndigheder i centrum for løsningerne i kampen mod racisme. Udvalget konstaterer, at de lokale og regionale myndigheder som følge af deres nærhed til borgerne spiller en afgørende rolle, når det handler om at fremme og respektere europæiske værdier, og at de står i forreste række, når det gælder om at bekæmpe racisme og hadforbrydelser, beskytte udsatte grupper og minoriteter samt fremme den sociale samhørighed;

⁽⁷⁾ RU's udtalelse 2354/2020 om En strategi for Europas digitale fremtid og en datastrategi.

⁽⁸⁾ RU's udtalelse 2014/2020 om Hvidbog om kunstig intelligens — en europæisk tilgang til ekspertise og tillid.

⁽⁹⁾ RU's udtalelse 6329/2015 om Bekæmpelse af radikaliserings og voldelig ekstremisme: forebyggelsesmekanismer på lokalt og regionalt niveau.

27. opfordrer til, at de lokale og regionale myndigheder anerkendes som strategiske partnere i udformningen, gennemførelsen og overvågningen af de nationale handlingsplaner med tanke på deres ansvar og det vigtige arbejde, de allerede udfører inden for deres ansvarsområder for at bekæmpe racisme;

28. understreger, at de lokale og regionale myndigheder spiller en vigtig rolle med hensyn til at fremme oplysning om og uddannelse i forhold til racisme, navnlig blandt unge;

29. finder det yderst vigtigt at øremærke økonomiske ressourcer til de lokale og regionale myndigheder i den flerårige finansielle ramme 2021-2027 fra EU's fonde samt fra Next Generation EU med henblik på at fremme social inklusion og bekæmpe racisme og forskelsbehandling på områder som f.eks. adgang til arbejdsmarkedet, uddannelse, social velfærd, sundhedspleje og boliger. Dette omfatter særlig hensyntagen til de mere sårbare grupper og øremærkning af midler til beskyttelse af uledsagede udenlandske mindreårige, idet dette i mange tilfælde er de lokale og regionale myndigheders ansvar;

30. mener, at det ud over vedtagelsen af handlingsplaner til bekæmpelse af racisme på nationalt niveau også kan være nyttigt med regionale og lokale handlingsplaner. De kan bidrage til at bekæmpe den strukturelle racisme med konkrete foranstaltninger. Dette afspejler også den holdning, som Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) giver udtryk for i sin rapport fra 2019, hvori agenturet understreger behovet for handlingsplaner på alle niveauer i kampen mod racisme. De lokale og regionale myndigheder bør støttes behørigt i forbindelse med udarbejdelsen af subnationale handlingsplaner, bl.a. gennem ad hoc-initiativer til kapacitetsopbygning;

31. anfører, at RU kan inddrages og fungere som platform for videreudvikling af foranstaltninger til bekæmpelse af racisme på lokalt og regionalt niveau ved for eksempel at støtte den sociale integration, bekæmpe energifattigdom og fremme adgangen til anstændige boliger;

32. understreger betydningen af at inddrage nationale, regionale og lokale myndigheder samt civilsamfundet for at give de nationale handlingsplaner mod racisme legitimitet og bekæmpe racismen i Europa mere effektivt. Det er også vigtigt at udveksle god praksis mellem forskellige lande og lokale og regionale myndigheder ved at dele mål og foranstaltninger, der indgår i de planer mod racisme, som udarbejdes på forskellige forvaltningsniveauer;

33. mener, at for at opfylde potentialet i Kommissionens kommende forslag til nationale handlingsplaner mod racisme er det nødvendigt med robuste procedurer for at sikre, at de gennemføres inden for de fastsatte tidsrammer med klare og målbare mål, og at fremskridtene overvåges på både nationalt niveau og EU-niveau, hvor Kommissionen påtager sig det fulde ansvar for sin del af opfølgningen;

34. understreger, at der bør planlægges en evaluering af effektiviteten af de nationale handlingsplaner mod racisme to år efter deres fastlæggelse med fuldt dækkende oplysninger fra lokale og regionale myndigheder.

Det Europæiske Regionsudvalg, EU's institutioner og initiativer mod racisme

35. Det Europæiske Regionsudvalg støtter UNESCO's initiativ »den europæiske sammenslutning af byer mod racisme« (ECCAR — European Coalition of Cities) og hilser navnlig europæiske projekter til bekæmpelse af racisme velkommen. Det gælder også det seneste projekt »SUPport-everyday fight against racism« (SUPER) inden for rammerne af Kommissionens program for rettigheder, ligestilling og unionsborgerskab;

36. opfordrer Kommissionen til formelt at inddrage udvalget, når Kommissionen en gang om året udpeger en eller flere »europæisk(e) hovedby(er) for inklusion og mangfoldighed«, som en måde at anerkende og tydeliggøre byernes indsats for at indføre solide inklusionsstrategier på lokalt plan;

37. udtrykker sit stærke ønske om at deltage som formel partner i tilrettelæggelsen af topmødet mod racisme den 21. marts 2021, som afholdes i forbindelse med den internationale dag for afskaffelse af racediskrimination;

38. påpeger, at eftersom Det Europæiske Regionsudvalg og de lokale og regionale myndigheder står i forreste linje i kampen mod racisme og forskelsbehandling, bør de spille en formel rolle i forbindelse med udveksling, regelmæssige samråd og dialog med EU's institutioner;

39. glæder sig over Kommissionens omfattende indsats for at styrke politikken med udgangspunkt i grundlæggende værdier og opbygge EU's union med lighed gennem flere handlingsplaner og strategier for bekæmpelse af forskelsbehandling af specifikke årsager (vedrørende race, ligestilling mellem kønnene, LGBTIQ, romaer, personer med handicap og antisemitisme). I betragtning af ovennævnte strategiers tværgående karakter mener udvalget dog, at det vil være hensigtsmæssigt ikke blot at udarbejde individuelle, men også tværsektorielle fremskridtsrapporter til evaluering af samspillet mellem de forskellige strategier og deres kumulative virkning i tilfælde med flere former for forskelsbehandling på nationalt, regionalt og lokalt niveau;

40. støtter Kommissionens arbejde for at skabe en Union med lighed, som med hjælp fra den nye interne taskforce vedrørende ligestilling mellem kønnene vil beskytte alle menneskers interesser, uanset race eller etnisk oprindelse, ved at integrere lighed og intersektionalitet i alle EU's politikker, al EU-lovgivning og alle EU's finansieringsprogrammer;

41. ser frem til at blive inddraget og samarbejde med den kommende racismebekæmpelseskoodinator, som udpeges af Kommissionen;

42. vil følge Kommissionens opfordring om at gå forrest med et godt eksempel og øge repræsentativiteten i RU's personale ved hjælp af særlige rekrutterings- og udvælgelsesmæssige foranstaltninger.

Bruxelles, den 7. maj 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Formand for
Det Europæiske Regionsudvalg
